

З НАГОДИ 70-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ ВИДАТНОГО ВЧЕНОГО, ЧЛЕНА-КОРЕСПОНДЕНТА НАМН УКРАЇНИ ЮРІЯ ІВАНОВИЧА ГУБЬСЬКОГО

1 жовтня 2015 р. виповнилося 70 років від дня народження видатного українського вченого, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри паліативної та хоспісної медицини Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика Юрія Івановича Губського.

Член-кореспондент НАМН України Губський Ю. І. – автор 668 наукових праць, 6 монографій, 51 винаходу, 5 підручників для вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладів. Наукова школа Ю. І. Губського з фундаментальних та прикладних проблем фармакології, токсикології та медичної біохімії становить 17 докторів, 13 кандидатів наук.

Ю. І. Губський – головний вчений секретар та один із організаторів (під керівництвом академіка НАН та НАМН України О. Ф. Возіанова) Академії медичних наук України (1993–1997 рр.). Почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» присвоєно проф. Ю. І. Губському у 1997 р. Указом Президента України за особистий внесок у створення національної системи підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації. Лауреат Премії НАМН України з профілактичної (1997 р.) та теоретичної (2007 р.) медицини.

Ю. І. Губський народився у м. Харкові, навчався у Харківському медичному інституті, 2-му Московському медичному інституті імені М. І. Пирогова та Київському медичному інституті імені О. О. Богомольця, який закінчив у 1969 р. із відзнакою, його внесено до Золотої Книги пошани КМІ. Упродовж багатьох років науково-педагогічна діяльність Ю. І. Губського пов'язана саме з цим провідним вищим медичним навчальним закладом держави, де він пройшов шлях від аспіранта до професора, завідувача Центральної науково-дослідної лабораторії (1986–1987 рр.), а з 1997 по 2010 рік – завідувача кафедри біоорганічної, біологічної та фармацевтичної хімії.

Із 1987 по 1992 рік Ю. І. Губський працював заступником директора з наукової роботи та в. о. директора Київського НДІ фармакології та токсикології МОЗ України (на тепер – Інститут фармакології та токсикології НАМН України), де він заснував відділ біохімічної фармакології та розпочав розроблення фундаментальних питань фармакологічної корекції пошкодження клітин за дії токсичних сполук фосфорорганічного та хлорорганічного походження.

На початку 90-х років ХХ ст. проф. Ю. І. Губський разом з проф. І. С. Чекманом, д-ром мед. наук В. Й. Кондратюком та д-ром мед. наук Н. І. Шарикіною зробив значний внесок в організацію та початок діяльності першого в нашій державі Фармакологічного Комітету (у наш час – Державного експертного центру МОЗ України). У багатогранній експертній та науково-організаційній роботі цієї важливої державної установи Ю. І. Губський бере активну участь упродовж багатьох років як заступник голови Фармкомітету, член Науково-експертної ради ДЕЦ, голова експертної комісії з ЛЗ для паліативної та хоспісної медицини, член Центрального формулярного комітету МОЗ України.

Із 1992 р. Ю. І. Губський працює на адміністративній та науково-організаційній роботі в МОЗ, ВАК та НАМН України: заступник голови Вченої медичної ради МОЗ України, начальник управління та атестаційного відділу медичних, біологічних,

хімічних та аграрних наук ВАК (з 1992 по 2000 рік), член Президії ВАК України (1992–1997 рр.), член Колегії МОЗ України (2008–2010 рр.). Один з організаторів (під керівництвом акад. О. Ф. Возіанова) та перший Головний вчений секретарем і член Президії НАМН України (з 1993 по 1996 рік).

Губський Ю. І. – один із перших вітчизняних дослідників у галузі біохімічної фармакології та токсикології, що довів вільнорадикальну природу цитохром Р-450 (СYP450)-залежної біотрансформації хлоралканів біоцидної дії та порушень транспорту і компартменталізації іонів кальцію за вільнорадикальної патології клітини. Обґрунтував перекисно-кальцієву теорію пошкодження ДНК та загибелі клітини в разі ураження високотоксичними ксенобіотиками, зокрема хлорованими вуглеводнями та ФОС, зокрема в складі компонентів хімічної зброї.

Наукове та практичне значення багаторічних досліджень Ю. І. Губського та створеної ним наукової школи полягає у розробленні методології та вивченні молекулярних і клітинних механізмів токсичного ураження клітини у разі отруєння високотоксичними хлор- і фосфорорганічними сполуками та іонами важких металів, що стало науковою основою створення нових антидотів та лікарських засобів – N-гетероциклів та оксихроманів для фармакологічної корекції вільнорадикального пошкодження біомембран та ядерного геному клітини

На підставі вивчення мембранних механізмів фармакологічної дії лікарських засобів аналгетичної дії Ю. І. Губським разом з чл.-кор. НАН та НАМН України Ф. П. Тринусом та чл.-кор. НАМН України Т. А. Бухтіаровою була вперше встановлена роль Са-блокуючої активності ненаркотичних аналгетиків відносно потенціал-залежних кальцієвих каналів в умовах деполяризації в реалізації їхньої аналгетичної активності. Доведено модулювальну роль препаратів антиоксидантної дії за умов больового стресу як наукове підґрунтя для застосування природних та синтетичних антиоксидантів під час лікування хронічного больового синдрому. Під науковим керівництвом Ю. І. Губського вперше виконано квантово-хімічні дослідження структури фізіологічно активних сполук з аналгетичною та антиоксидантною дією з класів природних і синтетичних фенолів і похідних N-гетероциклів.

Незаперечним визнанням наукових заслуг Ю. І. Губського є його обрання в 1994 р. член-кореспондентом АМН України. Як один із засновників ВАК України, він багато зробив для формування нормативної бази присвоєння наукових ступенів доктора та кандидата наук, створення мережі спеціалізованих вчених рад у нашій державі. На пропозицію та за ініціативою Юрія Івановича в середині 90-х років на базі фармацевтичних кафедр КМАПО було засновано першу в м. Києві спеціалізовану вчену раду по захисту докторських та кандидатських дисертацій з фармацевтичних наук. За визначний особистий внесок у створення національної системи атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації Ю. І. Губському в 1997 р. було присвоєне почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Як завідувач кафедри біоорганічної, біологічної та фармацевтичної хімії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, Ю. І. Губський зробив незаперечний внесок у підвищення рівня наукової і навчальної роботи на кафедрі, він є одним із фундаторів (під керівництвом академіка Є. Г. Гончарука) фармацевтичного факультету НМУ, створивши разом з очоливим ним педагогічним колективом методичну базу та розпочавши викладання таких дисциплін як органічна хімія, фармацевтична хімія, токсикологічна хімія, активну підготовку кадрів спеціалістів та магістрів із фармації. Професор Ю. І. Губський є автором перших україномовних підручників для студентів вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладів III–IV рівнів акредитації – «Біологічна хімія» (2000, 2007, 2011 рр.), «Біоорганічна

хімія» (2004 р.), *Bioorganic Chemistry* (2010 р.) та навчальних програм для вищих навчальних закладів держави з цих дисциплін.

Член-кореспондент НАМН України Ю. І. Губський є автором широко відомих наукових монографій та довідників, зокрема «Коррекция химического поражения печени» (К., 1989 р.), «Химические катастрофы и экология» (К., 1993 р.), «Лекарственные средства в психофармакологии» (у співавт., К., 1997 р.). Багаторічні дослідження члена-кореспондента НАМН України Ю. І. Губського та його наукової школи в галузі молекулярної фармакології та токсикології стали підґрунтям новітньої біомедичної концепції хімічної загибелі клітини, викладеної в фундаментальній монографії «Смерть клетки. Свободные радикалы, некроз, апоптоз» – Вінниця: Нова книга, 2015. – 360 с.

Найбільш актуальні розробки проф. Ю. І. Губського в галузі фармакологічної корекції больового синдрому у паліативних пацієнтів стали за основу його монографії «Фармакотерапія в паліативній та хоспісній медицині» – К., 2011 р..

Ю. І. Губський веде значну науково-організаційну та видавничу діяльність – Голова створеної за його ініціативою Експертної проблемної комісії МОЗ та НАМН України «Біологічна та медична хімія», член Наукової Ради з теоретичної та профілактичної медицини НАМН України, член Комісії з медицини науково-методичної ради МОН України, Президії та Вченої ради Фармакологічного центру МОЗ України, Центральної ради Українського біохімічного товариства. Він є головним редактором започаткованого ним журналу «Медична та клінічна хімія», членом редакційних колегій «Фармацевтичного журналу», «Українського біохімічного журналу», журналів «Клінічна фармація», «Современные проблемы токсикологии», науковим редактором журналу «Реабілітація та паліативна допомога».

Редакційна колегія «Фармацевтичного журналу» від усього серця вітає Юрія Івановича з його ювілеєм, бажає йому міцного здоров'я та подальших творчих успіхів у його багатогранній науково-педагогічній та громадській діяльності.